

เนื่องจากประเทศไทยมีรากฐานทางการเกษตรที่มั่นคงแข็งแรง ธุรกิจของประเทศเกี่ยวกับด้านวัตถุดิบเพื่อการเกษตร การผลิต สินเชื่อ การแปรรูป และการตลาด จึงเจริญเติบโตขยายออกไปนอกประเทศ จากตอนแรกที่เริ่มต้นด้วยกลุ่มการค้าในสินค้าจำพวกข้าว ไม้สัก และยาง ต่อมาก็ค่อย ๆ วิวัฒนาการมาเป็นธนาคาร บริษัทการเงิน การลงทุน และธุรกิจการเกษตร ในปี 1906 ได้มีการก่อตั้งธนาคารไทยพาณิชย์ขึ้นเป็นแห่งแรกของประเทศไทย จากพื้นฐานความมั่งคั่งด้านการเกษตรเช่นเดียวกับธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา และธนาคารกสิกรไทย ในระหว่างปี 1942-1945 บริษัทธุรกิจการเกษตรเกี่ยวกับไม้ ข้าว น้ำตาล และกระสอบป่าน⁸⁹⁸ ได้เชื่อมโยงการผลิตเพื่อการเกษตรเข้ากับตลาดต่างประเทศ โดยผ่านเรื่องการแปรรูป การเพิ่มมูลค่า การเงินและการเจรจาอันชาญฉลาด ด้วยเหตุนี้องค์ประกอบทางธุรกิจการเกษตรของไทยจึงเป็นตัวทำให้เศรษฐกิจของประเทศเจริญเติบโตในช่วง 4 ทศวรรษที่ผ่านมา

ธุรกิจการเกษตรถูกดำเนินอย่างไม่ยุติธรรมจากการที่อยู่ท่ามกลางเขตชนบทที่ยากจน ตัวอย่างเช่น โรงงานอ้อย โรงงานแปรรูปมันสำปะหลัง คลังการค้าใหญ่ ๆ และพ่อค้าคนกลาง การที่ชาวชนบทขาดแคลนพื้นที่ทำกิน และการทำลายชุมชนที่มีศูนย์กลางอยู่ที่วัด⁸⁹⁹ และบัญญัติทางศาสนาทำให้จำเป็นที่จะต้องวิเคราะห์การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่เผชิญกับการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว

ของประชากรและการที่ประเทศไทยเข้าเป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจโลก โดยเหตุผลแล้วธุรกิจการเกษตรเป็นผลที่เกิดจากการปรับให้ทันสมัยโดยมุ่งผลประโยชน์ที่กำไร การบริหารของรัฐบาลมุ่งให้สังคมมีความเท่าเทียมด้วยจึงต้องมีการกำหนดที่ซับซ้อนมากกว่านั้น

ปัจจัยการผลิตทางเกษตร

การมีปัจจัยการผลิตทางเกษตรก่อให้เกิดธุรกิจการเกษตรประเภทแรกขึ้น อันเกี่ยวข้องกับกลุ่มธุรกิจเอกชน ร่วมกับองค์กรของรัฐที่เป็นผู้กระจายปัจจัยการผลิตสู่เกษตรกร อาทิ องค์กรการตลาดเพื่อเกษตรกร (อตก.) และธกส. การขยายตัวของการเกษตร โดยเฉพาะยุคปฏิวัติเขียว ได้เพิ่มการใช้ยาปราบศัตรูพืชและปุ๋ยเคมี ก่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างธุรกิจของคนกลางดั้งเดิมกับบริษัทธุรกิจเกษตรหลังปี 1932 และ 1960 การใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชเพิ่มจาก 30,000 ตันในปี 1981 เป็นกว่า 40,000 ตันในปี 1990 ในช่วงเดียวกันนี้ การนำเข้ายาปราบศัตรูพืชลดจากร้อยละ 50 ของตลาดปี 1980 เหลือจากร้อยละ 30 ในปี 1990 โรงงานผลิตยาปราบศัตรูพืชในประเทศไทยได้เพิ่มขึ้นเป็นสามเท่าในช่วงเวลานั้น⁹⁰⁰

ในทำนองเดียวกันมีการใช้ปุ๋ยเพิ่มมากขึ้น (ตาราง 12.1) และความอยากได้รับผลประโยชน์ของโรงงานผลิตปุ๋ยในประเทศส่งผลให้เกิดการจำกัดการนำเข้ายูเรียเพื่อส่งเสริมการผูกขาดของบริษัทไทยชนตรัล เคมีคอล ซึ่งเป็นผู้ผลิตปุ๋ยไนโตรเจนเกรดต่ำก็คือแอมโมเนียฟอสเฟต ส่งผลให้ปุ๋ยมีราคาที่สูงกว่าและมีอัตราส่วนของปุ๋ยต่อราคาข้าวสูงที่สุดในเอเชีย⁹⁰¹

ตาราง 12.1 การใช้ปุ๋ยสำหรับข้าวและพืชอื่น ๆ (กิโลกรัมต่อไร่)

ปี	ปุ๋ยสำหรับข้าว	ปุ๋ยสำหรับพืชอื่น ๆ
1970	3.9	4.0
1980	7.0	8.8
1990	16.2	32.3

ความเป็นมาของธุรกิจการเกษตร

ประวัติศาสตร์ของธุรกิจการเกษตรมีเรื่องเทคโนโลยีและธุรกิจเข้ามาเกี่ยวข้อง นวัตกรรมทางเทคโนโลยีด้านปัจจัยการผลิต การแปรรูปด้านเกษตรและการตลาดได้รวมตัวเชื่อมโยงกับความเจ็บคมทางธุรกิจของพ่อค้า นักธุรกิจไทย-จีนสู่การขยายทางเศรษฐกิจ

การติดต่อกับชาวต่างชาติช่วยกระตุ้นธุรกิจการเกษตรในสมัยอยุธยาตอนต้นผ่านการค้าขายสินค้าจากป่าต่าง ๆ และข้าว โดยมีชาวต่างชาติให้การช่วยเหลือในเรื่องของการบริการสินเชื่อ การขนส่ง การก่อสร้างโรงสีข้าว และคลังเก็บสินค้า และการส่งของออก ชาวจีนดำเนินงานด้านในประเทศ ในขณะที่ชาวยุโรปครอบครองการดำเนินงานแปรรูปสินค้าที่ไม่ใช่ข้าว จนกระทั่งกิจการเหล่านี้ถูกจัดให้เป็นทรัพย์สินส่วนของพระมหากษัตริย์เพื่อเพิ่มรายได้ การค้าขายสินค้าจากป่าในภูมิภาคประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ จากสัตว์ สมุนไพร เปลือกไม้ หนังกสัตว์ ยางไม้ ไม้ซุงจากมุงหลังคา และเครื่องเทศต่าง ๆ ในเส้นทางการค้าที่โยงเอาอยุธยาเป็นตลาดหลักของเมืองอื่นที่อยู่ห่างออกไป เส้นทางการค้าได้เชื่อมอยุธยาเข้ากับเชียงใหม่ หลวงพระบาง เก๋งตุง (Kengtung) เวียงจันทน์และสุโขทัย

จากการส่งข้าวจากอยุธยาไปมะละกา⁹⁰² ทำให้การส่งออกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และต่อมายังช่วยดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศเกี่ยวกับการแปรรูปด้วยอุปกรณ์ทุนแรงต่าง ๆ ชาวจีนให้บริการทางด้านการค้า และกิจการของรัฐบาลทำให้ชาวจีนได้รับสิทธิการผูกขาด ทั้งยังเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการแลกเปลี่ยนสินค้า ซึ่งทั้งหมดนี้ทำให้คนจีนอยู่ในตำแหน่งที่ได้เปรียบชาวยุโรปในยุคล่าอาณานิคม จากการที่ชาวจีนมีอาชีพเป็นนายหน้าภาษี พ่อค้าคนกลางและนายธนาคาร ทำให้ชาวจีนสามารถครอบครองการค้าปลีกและค้าขายข้าวในไทย⁹⁰³ จนกระทั่งปี 1915 ที่พระมหากษัตริย์เฟิกถอนสิทธิชาวจีน พวกเขากลายเป็นคนไทยตั้งแต่นั้นมา⁹⁰⁴

ด้วยเหตุนี้ธุรกิจการเกษตรไทยจึงมากับการค้าการแปรรูป และการรวมตัวกันในแวดวงของ อุตสาหกรรมต่าง ๆ อีกทั้งยังเกี่ยวข้องกับชาวต่างชาติมาโดยตลอด จนถึงปี 1932 บริษัทยุโรปหลัก ๆ เช่น บริษัทเบอร์เนียว บริษัทวินซอร์ เรดลิด บริษัทมาร์ควอลด์ บริษัทอาร์ราแคน และ บริษัทแฟรงคลิน เบลก เจริญเติบโตขึ้น ในขณะที่ชาวจีนควบคุมธุรกิจโรงสีข้าว และการค้าข้าวจนถึงทศวรรษที่ 1920 ช่วงที่เศรษฐกิจตกต่ำหลังสงคราม ในทศวรรษที่ 1930 ตระกูลชาวจีนเกิดใหม่ขึ้นซึ่งประกอบด้วยตระกูลหวั่งหลี ลำซำ บูลสุข บูลกุล (ต่อมาเป็นมาบุญครอง) เข็มมสุรีย์ เศรษฐภักดี และบุญยักษ์⁹⁰⁵ จากการที่ชาวยุโรปและชาวจีนเข้ามามีอิทธิพลแทนชาวอินเดียและชาวเปอร์เซียโบราณในราชการ และการคลังทำให้พวกเขามีอำนาจในเศรษฐกิจไทย และการพัฒนาเศรษฐกิจผ่านโครงการ เช่น โครงการคลองรังสิตที่เหมาะสมแก่การเก็บภาษีแผ่นดิน ทุกวันนี้ธุรกิจการเกษตรของไทยสะท้อนให้เห็นถึงจุดกำเนิดจากต่างชาติ แล้วรัฐบาลและพ่อค้าต่างก็ลงทุนในธุรกิจการเกษตร

การลงทุนด้านเครื่องทุ่นแรงในการแปรรูปของไทยครั้งแรกคือ การลงทุนในโรงสีข้าวซึ่งตอนแรกเน้นหนักในกรุงเทพมหานครซึ่งมีการขยายทางรถไฟไปสู่ภาคเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือ โรงสีข้าวไอน้ำแห่งแรกซึ่งสร้างขึ้นในปี 1858 โดยบริษัทอเมริกันไม่ประสบความสำเร็จ และหลังจากผ่านการขายมาหลายทอดก็กลายมาเป็นของชาวไทย - จีน

ในปี 1867 มีโรงสีข้าวในกรุงเทพทั้งหมด 5 แห่ง ในปี 1889 มี 23 แห่ง ในปี 1910 มี 59 แห่ง และในปี 1930 มี 71 แห่ง สำหรับนอกเขตกรุงเทพในปี 1930 มีโรงสีขนาดเล็กกว่าประมาณ 500 แห่ง และเพิ่มมากขึ้นไปเป็น 800 แห่งในปี 1950 ซึ่งแต่ละแห่งมีกำลังการผลิตราว 30 ถึง 40 ตันต่อวัน เทียบกับ 100 ถึง 200 ตันต่อวันของโรงสีข้าวพลังไอน้ำในกรุงเทพ โรงสีใหญ่ ๆ สามารถประหยัดได้เมื่อผลิตเป็นจำนวนมาก รวมถึงการมีผลพลอยได้ในปริมาณมาก ซึ่งเปลี่ยนมาเป็นอาหารสัตว์ผ่านโรงงานอาหารสัตว์ที่ขยายอยู่ตลอดเวลา ต่อมาภายหลังโรงสีข้าวขนาดเล็กมาช่วยเสริมการทำงานของโรงสีข้าวขนาดใหญ่ ซึ่งโรงสีขนาดเล็กนี้

เหมาะสมกับธรรมชาติของชาวนาที่รักความเป็นอิสระ⁹⁰⁶ ในเวลาที่ธุรกิจการเกษตรเกิดความมั่นคงเกี่ยวกับแหล่งวัตถุดิบส่วนประกอบอาหารสัตว์

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศไทย การใช้นโยบายสังคมนิยมของ ฯพณฯ นายปรีดี ได้บรรจุเป้าหมายในการประสานกับตระกูลค้าข้าวใหญ่ๆ ได้แก่ บูลสุข ลำชา และหวังหลี อันนำไปสู่การมีบริษัทข้าวไทย ซึ่งบริหารจัดการโดยกลุ่มแรก โดยรัฐบาลให้เช่าโรงสีซึ่งเป็นของตระกูลดังกล่าว โดยมีได้โอนเป็นของชาติ บริษัทค้าข้าวห้าตระกูลขยายกิจการต่อมาหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองจนถึงสงครามโลกครั้งที่สอง ผลดีได้เกิดขึ้นแก่ประเทศไทยในระหว่างสงคราม แม้มีอุปสรรคสำคัญบ้างจากค่าปฏิกรสงคราม⁹⁰⁷

โรงงานน้ำตาลขนาดใหญ่เริ่มต้นด้วยการลงทุนจากรัฐบาลที่ลำปางในปี 1937 และที่อุดรธานีในปี 1941 ทั้งสองโรงงานผลิตน้ำตาลทรายขาว ขณะที่อีก 4 โรงงานผลิตน้ำตาลทรายแดงและกากน้ำตาล จากการปฏิบัติงานร่วมกับกระทรวงอุตสาหกรรมตั้งแต่ปี 1946 ผลผลิตน้ำตาลได้น้อยและคุณภาพไม่แน่นอน โดยในปี 1950 ผลผลิตน้ำตาลของรัฐบาลได้น้อยกว่าโรงงานขนาดเล็กของเอกชนทั้งๆ ที่มีการเรียกเก็บภาษีอย่างหนักก็ไม่สามารถช่วยให้โรงงานน้ำตาลของรัฐบาลมีกำไรขึ้นมาได้ จนกระทั่งมีการห้ามนำเข้าน้ำตาลในปี 1952

ผลการดำเนินงานที่ไม่ดีของรัฐบาลในด้านธุรกิจการเกษตรน้ำตาลตรงกันข้ามกับการผูกขาดกิจการโรงงานยาสูบที่จัดตั้งขึ้นในปี 1941 โดยการรับทอดทรัพย์สินของบริษัทยาสูบอังกฤษ-อเมริกัน ด้วยสิทธิเฉพาะที่จะซื้อขายและผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบเวอร์จิเนียทั้งหมด โรงงานยาสูบผูกขาดสถานีรับซื้อและโรงบ่มยาสูบทั่วทั้งภาคเหนือและอีสานสร้างตลาดที่มั่นคงสำหรับเกษตรกรที่ภาวะความเสี่ยงในการผลิตยาสูบที่เอาแน่นอนไม่ได้ และในช่วงเวลาของความล้มเหลวจากการผูกขาดยาสูบนั้น ในปี 1952 รัฐบาลได้เปิดเผยถึงแผนสำหรับการลงทุนเพิ่มเติมในอุตสาหกรรมการเกษตรด้านโรงสีข้าว โรงงานน้ำตาล โรงงานทอผ้า โรงงานผลิตกระดาษ โรงงานผลิตเกลือ โรงงานผลิตน้ำมันพืช โรงงานผลิตถุงกระสอบป่าน

อย่างไรก็ตามธุรกิจการเกษตรของรัฐบาลเกิดขึ้นแบบเล็ก ๆ โดยในปี 1949 โรงงานการผลิตธุรกิจการเกษตรของรัฐบาลที่มีลูกจ้างมากกว่า 50 คน มีโรงสีข้าวจำนวน 19 โรง โรงเลื่อยไม้ 18 โรง และโรงงานยางและโรงงานน้ำตาล⁹⁰⁸ อีก 8 โรง

จากการที่ธุรกิจการเกษตรในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ล้มเหลวในช่วงที่เกิดสงครามจนกระทั่งฟื้นขึ้นมามีการค้าขายเหมือนเดิมในทศวรรษ 1950 รัฐบาลได้ลงทุนในอุตสาหกรรมการเกษตร ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายในการปรับปรุงประเทศให้ทันสมัย สินค้าส่งออกส่วนใหญ่ยังคงเป็นข้าว ยางพารา และไม้สัก โดยมีข้าวเป็นสินค้าหลักถึงแม้ว่าจะลดน้อยกว่าปี 1950 แต่ก็ยังยืนยันได้ว่าเป็นพื้นฐานของการพัฒนาธุรกิจการเกษตรในประเทศไทย คือการค้าขายสินค้าจำพวกพืชผล กลุ่มคนจีนหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ใช้ความสัมพันธ์ที่แนบแน่นในชุมชนในการพัฒนาการค้าขายแบบขายส่ง การสีข้าวและการให้สินเชื่อซึ่งกลายเป็นส่วนประกอบสำคัญของการเกษตรและธุรกิจการเกษตรของไทย⁹⁰⁹ มูลค่าของอุตสาหกรรมการเกษตรเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 10 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GNP) เป็นร้อยละ 15 ในช่วงเวลาจากปี 1951 ถึง 1969 ซึ่งส่วนใหญ่จะมาจากอุตสาหกรรมอาหาร

เมื่อพ้นจากการควบคุมของรัฐบาลในตอนปลายของทศวรรษ 1950 ทำให้กลุ่มธุรกิจการเกษตรขยายจากที่มีพื้นฐานแค่การสีข้าวมาสู่การแปรรูปสินค้าและการค้าขายพืชผลหลายชนิด ตระกูลห้ว้งหลีเจริญเติบโตจนกระทั่งควบคุมการค้ามันสำปะหลังในขณะที่มันสำปะหลังเป็นสินค้าส่งออกหลักของประเทศไทย ส่วนตระกูลบุญกุลขยายธุรกิจเข้าไปในการผลิตมันสำปะหลัง ไชโยเก็บวัตถุดิบและโรงเก็บสินค้า ในขณะที่กลุ่มเมโทรซึ่งเริ่มธุรกิจจากการนำเข้าปุ๋ยนั้น ได้ร่วมมือกับประเทศญี่ปุ่นในการตั้งโรงงานผลิตปุ๋ยในไทย และยังมีส่วนร่วมในธุรกิจไชโยแปงสาลีและโรงงานอาหารสัตว์ กลุ่มโรงกลั่นสุรามหาราชเติบโตมาจากธุรกิจขายส่งสุราของตระกูลเตชะไพบูลย์ ส่วนกลุ่มธุรกิจการเกษตรของไทยรุ่งเรืองเติบโตมาจากการผลิตน้ำตาล⁹¹⁰ ของตระกูลอัสดาพร

การขยายพื้นที่เพาะปลูกพืชไร่ในกลางทศวรรษที่ 1960 สร้างโอกาสสำหรับธุรกิจการเกษตร ส่งผลให้ธนาคารกรุงเทพกลายเป็นผู้ให้เงินลงทุนรายใหญ่แก่บริษัทต่างๆ ที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการแปรรูปการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครือเจริญโภคภัณฑ์ ด้านธนาคารกสิกรสนับสนุนกลุ่มลำำำในการส่งออกพืชผล การทำโรงเก็บสินค้าและการร่วมมือกันกับบริษัทข้ามชาติ เช่น บริษัทโดล จากสหรัฐอเมริกาและบริษัทอุตสาหกรรมนมออสเตรเลีย ธนาคารกรุงศรีอยุธยาเข้าร่วมกับกลุ่มรัตนรักษ์ในโรงงานแปรรูปทางการเกษตร ในขณะที่เดียวกันกลุ่มเดอะไพพลีย์มหาคุณก็ยังขยายธุรกิจจากการกลั่นสุรามาสู่โรงงานเบียร์แปรรูปน้ำตาล โรงงานผลิตภัณฑั้แแก้วและเคมีภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมดังกล่าว⁹¹ จากการค้าขายวัตถุดิบธุรกิจการเกษตรเปลี่ยนไปเน้นหนักที่การแปรรูปการเกษตร โดยมีระบบการบริหารจัดการด้านการผลิตอยู่ที่ดี ประกอบกับความเชี่ยวชาญการตลาดช่วยเสริมอยู่อีกด้านหนึ่ง ตาราง 14.2 แสดงให้เห็นถึงสินค้าแปรรูป และมูลค่าการส่งออกของสินค้านั้นใน 2 ทศวรรษที่ผ่านมา

นโยบายของรัฐบาล ในทศวรรษที่ 1950 และ 1960 มุ่งเน้นไปที่การขยายการเกษตรกรรมอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างรายได้สำหรับพัฒนาชุมชนเมืองให้

ตาราง 12.2 การส่งออกสินค้าแปรรูปทางการเกษตร (ล้านบาท), 1975-1993⁹²

การส่งออกสินค้าแปรรูป		1975	1980	1985	1990	1993
น้ำตาล	มูลค่า	7,353	3,357	6,247	17,694	12,185
	%	21	4.7	4.9	6.7	3.6
ไก่แช่แข็ง	มูลค่า	7	656	1,408	7,590	8,886
	%	0.02	0.9	1.1	2.9	2.7
ผลไม้และผักกระป๋อง	มูลค่า	388	1,728	5,114	12,349	16,439
	%	1.1	2.4	4.0	4.7	5.0
อาหารทะเลกระป๋อง	-	2,267	7,732	24,762	20,035	
	%	-	3.2	6.0	9.4	9.0
อื่นๆ	3,233	2,652	7,220	15,920	24,354	
	%	9.2	3.7	5.6	6.0	7.3

เจริญเติบโตต่อไป การที่รัฐบาลลงทุนในสิ่งต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น สร้างถนนในชนบท และทำโครงสร้างพื้นฐานด้านการปกครอง อาจจะมีจุดประสงค์ทางด้านความมั่นคงปลอดภัย แต่ได้ช่วยสนับสนุนธุรกิจการเกษตรอย่างสำคัญ การเติบโตเรื่อยมาของชุมชนเมืองส่งผลให้ในปี 1960 กรุงเทพมหานครมีขนาดประมาณ 35 เท่าของเมืองที่ใหญ่รองลงมา การขยายตัวของธุรกิจการเกษตรช่วยถ่วงดุลระหว่างเมืองกับชนบทน้อยมาก และกลับสร้างนักธุรกิจใหม่ที่ร่ำรวยจากธุรกิจการเกษตรในต่างจังหวัด⁹¹³

ธุรกิจการเกษตรและภาคการเกษตรเป็นองค์ประกอบอยู่ประมาณร้อยละ 50 ของเศรษฐกิจไทย⁹¹⁴ โดยทั่วไปแล้วอุตสาหกรรมไทยมีพื้นฐานอยู่บนการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าการเกษตร โดยมีจุดแข็งจากการมีสินค้าพื้นฐานมากกว่าความได้เปรียบทางด้านเทคโนโลยีและด้านการบริหารงาน⁹¹⁵ ด้วยเหตุนี้เองการเชื่อมโยงนโยบายระหว่างภาคเกษตรและภาคการผลิตอุตสาหกรรมจึงค่อนข้างอ่อนแอ แม้ว่าประเทศไทยจะไม่ได้มีความได้เปรียบในบางภาคการผลิต เช่น โรงงานผลิตภัณฑ์ข้าวโพดและการใช้มันสำปะหลังเลี้ยงสัตว์⁹¹⁶ แต่ได้ประสบความสำเร็จโดยอาศัยความเชี่ยวชาญด้านการค้าขาย ค่าแรงงานต่ำ แหล่งติดต่อทางธุรกิจในภูมิภาค การรวมตัวธุรกิจในแนวดิ่ง และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ปราศจากค่าใช้จ่าย⁹¹⁷

กลุ่มเจริญโภคภัณฑ์

ชื่อกลุ่มเจริญโภคภัณฑ์ (ซีพี) เทียบได้กับธุรกิจการเกษตรภาคเอกชนของไทย ประวัติศาสตร์ของซีพีเริ่มขึ้นในปี 1921 และการเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายในฐานะร้านขายเมล็ดพันธุ์ในกรุงเทพในปี 1940 ประกอบด้วยสามพี่น้องชาวจีนตระกูลเจียววนนท์ นักลงทุนชาวไทย-จีน ที่ได้รับการศึกษาในประเทศไทย จากนั้นจึงขยายการนำเข้าอาหารสัตว์และปุ๋ย ซึ่งนำมาสู่การพัฒนาโรงงานอาหารสัตว์แห่งแรกของกลุ่มในปี 1954 ซึ่งกลายเป็นบันไดขั้นแรกไปสู่การรวมลงทุนกับต่างประเทศ เพื่อรับเอาเทคโนโลยีการผลิตไก่มาดัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพของ

ประเทศไทยที่ประกอบด้วยเกษตรกรรายได้ต่ำ การมีอาหารเลี้ยงสัตว์พร้อม และ วัตถุประสงค์ต่างๆ มีตลาดในประเทศ และเป็นจุดที่ตั้งที่เหมาะสมแก่การส่งออก ไปประเทศญี่ปุ่น บริษัทที่ขยายตัวอย่างต่อเนื่องจนกระทั่ง สามารถยึดครองตลาด สัตว์ปีกไว้แต่เพียงผู้เดียวได้ในทศวรรษที่ 1970 และเป็นเจ้าของมากกว่า 60 บริษัท ในสายธุรกิจการเกษตรที่เกี่ยวกับอาหารสัตว์ หมู และ เป็ดไก่ในทศวรรษที่ 1980

จากการที่กลุ่มซีพีเพิ่มการเลี้ยงหมูและกุ้งเข้าไปในการทำฟาร์มแบบมี สัญญาผูกพัน ทำให้ซีพีกลายเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมการเกษตรที่ใหญ่ที่สุดใน เอเชียในปี 1993 โดยมียอดขายต่อปีมากกว่า 5 พัน ล้านดอลลาร์ และมีแรงงาน 50,000 คน ไม่รวมพวกที่รับจ้างทำฟาร์ม ยิ่งไปกว่านั้นยังมีบริษัทในกลุ่ม รวม 200 บริษัทใน 16 ประเทศ มีกลุ่มร้านภายใต้เครื่องหมายการค้าเคนตักกี้ฟรายซิคเก้นส์ ในไทย และห้างสรรพสินค้าใหญ่ ๆ ที่ขายปลีกเติบโตมาจากการขยายอย่างสม เหตุผลผลบนพื้นฐานของสินค้าที่กลุ่มบริษัทในเครือดูแล การขยายครั้งใหญ่สู่การ ผลิตกุ้งกุลาดำด้วยความร่วมมือกับบริษัทมิซูบิชิจากประเทศญี่ปุ่น⁹¹⁸ และพัฒนา พันธุ์ข้าวโพดผสมพันธุ์ร่วมกับบริษัท ดีคาลบ์ (Dekalb) จากประเทศสหรัฐอเมริกา และด้วยการขยายอื่น ๆ ทำให้ในที่สุดก็ได้ย้ายฐานการผลิตไปสู่ประเทศจีน

มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องหลังจากการรวมกิจการหรือธุรกิจในแนวดิ่ง จากการที่มีความเกี่ยวโยงอย่างใกล้ชิดกับรัฐบาล และองค์กรทางการตลาด และการเงินที่สำคัญ ทำให้สามารถขยายตัวเข้าไปสู่ประเทศอินโดนีเซีย ฮองกง มาเลเซีย สิงคโปร์ และไต้หวัน ผลกำไรที่ซีพีได้รับจากธุรกิจการเกษตรส่งผลให้ซีพีสามารถ เข้าสู่ธุรกิจการคมนาคมและการค้าปลีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลายมาเป็นหนึ่งใน นักลงทุนต่างชาติที่ใหญ่ที่สุดในแผ่นดินจีน และในปี 1996 กิจการของซีพีกลาย มาเป็นอุตสาหกรรมทางการเกษตรที่ใหญ่ที่สุดในประเทศจีน จากการมีโรงงาน อาหารสัตว์มากกว่า 100 แห่งและกิจการที่เกี่ยวข้องอีกมากกว่า 170 แห่ง ซึ่งรวม ทั้งหมดแล้วสามารถผลิตได้ร้อยละ 30 ของรายได้ทั้งหมดของกลุ่ม และจากการที่ ซีพีมีพนักงานมากกว่า 80,000 คนใน 300 บริษัท และ 20 ประเทศ⁹¹⁹ ทำให้บริษัทซี พีเป็นหนึ่งในกิจการธุรกิจการเกษตรที่ใหญ่ที่สุดของโลก

ซีพีคาดการณ์ไว้ทำนองเดียวกับรัฐบาลว่าการเจริญเติบโตในทศวรรษที่ 1980 และ 1990 เป็นการเติบโตที่ยั่งยืน แต่การที่สินค้ามีปัญหาวกกับการลดค่าลงของเงินบาท และการขาดทุนของธุรกิจการเกษตรของซีพีในจีน 18 ล้านดอลลาร์ในครึ่งปีแรกของปี 1998 ทั้งนี้รวมทั้งหมดแล้วมีจำนวนเท่ากับกำไรที่ได้ในปี 1997 การฉีกกำลังกันระหว่างแกนนำธุรกิจการเกษตรที่สำคัญภายหลังปี 1997 ทำให้ซีพีต้องตัดธุรกิจบางตัวที่ไม่พึงประสงค์ออก⁹²⁰ ยุทธศาสตร์ของซีพีได้ชักจูงให้รัฐบาลออกนโยบายที่เป็นประโยชน์กับตนในปี 2000 ซึ่งเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ในการพัฒนาประเทศชาติด้วยนั้น ถูกใช้ในการช่วยลดดอกเบี้ยและกระตุ้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจ⁹²¹

ซีพีประกอบกิจการวงกว้างในธุรกิจอาหารสัตว์ เป็ด ไก่ หมู อาหารทะเล ไทรศัพท์ การค้าปลีก โรงงานพลาสติก การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ โรงงานรถยนต์ โดยมีหน่วยหลักมีรายชื่ออยู่ในตลาดหลักทรัพย์ ในกรุงเทพ เชียงใหม่ ฮองกง และนิวยอร์ก ในปี 1997 การดำเนินธุรกิจการเกษตรใน 12 ประเทศสามารถทำผลกำไรได้ 7 พันล้านดอลลาร์ ซึ่งมากกว่าร้อยละ 75 ของรายได้ทั้งหมดของกลุ่ม⁹²²

จากความสำเร็จของซีพีได้ช่วยส่งเสริมประเทศไทยในด้านเทคโนโลยีและรายได้ ซึ่งมีส่วนแรงผลักดันแก่กลุ่มธุรกิจการเกษตรอื่น ๆ และนโยบายบางนโยบายของรัฐบาล ขณะที่ธุรกิจการเกษตรไทยไม่ใช่เพียงซีพีมีความสัมพันธ์แนบแน่น และบางครั้งไม่โปร่งใสกับรัฐบาล ช่วยสร้างความแข็งแกร่งของธุรกิจอย่างชัดเจนดังเห็นได้จากผลกำไรและสร้างจุดอ่อนเกี่ยวกับความรับผิดชอบของรัฐต่อเกษตรกรรายย่อย ซีพีเป็นผู้นำในการจัดการอย่างประสบความสำเร็จทางการค้า แม้ว่าเป็นที่สังเกตว่ากลุ่มนี้ไม่สามารถที่จะประสบความสำเร็จในการทำนองเดียวกันได้กับกรณีของข้าว⁹²³

ธุรกิจการเกษตรกึ่ง

แม้จะเป็นธุรกิจใหม่ในรูปแบบทางการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำ ที่มีผลผลิต

เป็นสองเท่าของอินโดนีเซีย ซึ่งจัดเป็นผู้ผลิตที่ใหญ่เป็นอันดับสอง การพัฒนาทางอุตสาหกรรมที่มีฐานบนสภาวะการลงทุนและสิ่งแวดล้อม⁹²⁴ ที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่อ่าวในทางตะวันออกและทางใต้⁹²⁵ การพัฒนาเต็มรูปแบบ⁹²⁶ มีการลงทุนสูงต่อพื้นที่การผลิตและแรงงานน้อย⁹²⁷ โดยละเลยหลักการของความยั่งยืน⁹²⁸ และนำระบบการจัดการสูตรสำเร็จ⁹²⁹ เข้ามาใช้ ผู้เลี้ยงรายย่อยเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จ แม้ว่าจะมีความกังวลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจจะทำให้ผ่อนคลายได้ด้วยการบินบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่ของรัฐอย่างจริงจัง พร้อมทั้งพัฒนาระบบสหกรณ์พร้อมๆ กันไปเพื่อสร้างสมดุลทางสังคม อย่างไรก็ตามการปกป้องพื้นที่ป่าชายเลนที่ยังเหลืออยู่ถูกอ้างว่าเป็นผลที่เกิดจากการผลิตที่เข้มข้นเหล่านั้น⁹³⁰ และความช่วยเหลือของธนาคารเพื่อการพัฒนานานาชาติ⁹³¹ ก็ยังได้สนับสนุนให้มีการขยายมากขึ้นไปอีกพร้อมกับธุรกิจการเกษตร⁹³²

จากแผนพัฒนาฉบับที่ 5 และ 6 ทำให้กลุ่มบริษัท เช่น คาร์กิล (Cargill) สนใจลงทุนคู่ขนานไปกับผู้เลี้ยงรายย่อยที่ได้รับการสนับสนุนด้านการเงินจาก ธกส. ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารเอเชีย และธนาคารกสิกรไทย ผู้เลี้ยงแบบมีสัญญาากับกลุ่มทางธุรกิจการเกษตรถือว่ามีความเสี่ยงน้อยกว่าในการให้กู้ยืม⁹³³ และมีโอกาสที่จะนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้⁹³⁴ บริษัทอควาสตาร์ (Aquastar Limited) และบริษัทธุรกิจการเพาะเลี้ยงของซีพีได้มีบทบาทเป็นผู้นำ โดยที่บริษัทอควาสตาร์แสดงทิศทางที่ชัดเจนในการยึดหลักทางสังคมและสิ่งแวดล้อม และบริษัทซีพีเน้นประยุกต์ระบบการจัดการแบบรวมธุรกิจแนวตั้งของสัตว์ปีกมาใช้กับธุรกิจนี้ บริษัทอควาสตาร์ทำงานร่วมกับผู้เลี้ยงรายย่อยโดยตรงโดยสนับสนุนเรื่องการจัดหาตัวอ่อน อาหารสัตว์ การตลาด และบริการอื่นๆ และต่อมาเข้าร่วมกับบริษัทเบคเทลวิศวกรรมการ (Bechtel Engineering) เพื่อขยายฐานเกี่ยวกับการออกแบบบ่อเลี้ยงมาตรฐานแล้วขยายกิจการให้กับบริษัท BP Nutrition ในที่สุด

บริษัทซีพีอควาคัลเจอร์เป็นหน่วยงานที่เติบโตอย่างรวดเร็วเทียบกับกลุ่มอื่นๆ ของซีพี โดยธุรกิจกุ้งของซีพี ได้ขยายฐานไปสู่จีน อินโดนีเซีย อินเดีย เวียดนาม เม็กซิโก และออสเตรเลีย จากกลยุทธ์ในปี 1991 ที่ใช้ผลิตวัตถุดิบอาหารสัตว์และ

เครือข่ายตลาดอาหารทำให้ซีพีมีพื้นที่การผลิตชายฝั่งภายใต้การควบคุมถึง 31,250 ไร่โดยการทำสัญญาข้อตกลงกับผู้ทำฟาร์มกุ้งรายย่อย กลุ่มซีพีได้แปรรูปผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับกุ้งใน 4 โรงงานในไทย และ 2 โรงงานในอินโดนีเซียและดำเนินการเพื่อหาการบุกเบิกไปยังประเทศอื่นๆ ในแถบเอเชีย⁹³⁵ ผลตอบแทนต่อผู้เลี้ยงกุ้งรายย่อยยังต้องมีการประเมินเทียบกับต้นทุนจากการปฏิบัติที่ไม่ยั่งยืนซึ่งทั้งความเสี่ยงสุดท้ายไว้ที่ผู้เลี้ยงกุ้งรายย่อย หรือต้นทุนทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากรูปแบบสมัยใหม่ของการทำการเกษตรแบบเลื่อนลอยนี้⁹³⁶

กลุ่มซีพีได้สนับสนุนจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการเพาะเลี้ยงกุ้ง 20 ศูนย์ทั้งประเทศไทยโดยมีจำนวนเจ้าของฟาร์มกุ้งที่เข้าร่วมกว่า 10,000 ราย สัญญาการเลี้ยงได้จำกัดต้นทุนของการผลิตจากทักษะของธุรกิจการเกษตรและการกำหนดผลผลิตจากผู้เพาะเลี้ยง แต่กระนั้นผู้เพาะเลี้ยงก็ปฏิเสธวิธีการจัดการในรูปแบบสหกรณ์หลังจากประสบปัญหาาราคาตลาดตกต่ำและเนื่องจากการควบคุมคุณภาพที่ไม่ดีพอ เหล่านี้เป็นผลมาจากการให้อาหารที่ไม่มีสารอาหารและการใช้สารเคมีการปรับปรุงการจัดการตามวิธีการต่างๆ

ความต้องการต่อการบริโภคกุ้งได้เพิ่มขึ้นจากประมาณ 5,000 ตัน ในต้นทศวรรษ 1980 ไปเป็น 700,000 ตันในปี 1997 โดยบริษัทซีพีผลิตได้ประมาณร้อยละ 70 ของปริมาณทั้งหมด หรือคิดเป็น 7 เท่าของผู้ผลิตรายใหญ่อันดับสอง ดังนั้นจึงสะท้อนให้เห็นเป็นมูลค่าของอาหารที่ใช้เลี้ยงซึ่งเท่ากับร้อยละ 70 ของมูลค่าการผลิตทั้งหมด การเข้ามาเกี่ยวข้องของบริษัทซีพีในการแปรรูปและการตลาดรวมทั้งการครอบครองการผลิตอาหารสัตว์ แสดงว่าธุรกิจการเลี้ยงกุ้งของไทยเป็นเช่นธุรกิจสัตว์ปีก คือ ถูกกำหนดโดยคนกลุ่มเดียวกัน

ธุรกิจเกษตรป่าไม้

ธุรกิจเกษตรป่าไม้ เกี่ยวข้องกับการปลูกพืชตระกูลที่โตเร็วและกระบวนการแปรรูปไม้ท่อนและเยื่อกระดาษ และยังรวมถึงการตัดไม้ การเลื่อยไสไม้ และ

ผลิตภัณฑ์จากป่า จำนวนโรงเลื่อยได้ลดลงตามการห้ามตัดไม้และ การตั้งโรงเลื่อยไม้ใหม่ในเขตพื้นที่ชายแดนโดยใช้ประโยชน์จากไม้ที่มาจากนอกประเทศไทย⁹³⁷ ต้นไม้พันธุ์ยูคาลิปตัสได้ถูกนำมายังเมืองเชียงใหม่ ราวปี 1950 ที่ต่อมาภายหลังได้ถูกสนับสนุน ให้เป็นพืชสำหรับการปลูกป่าของพื้นที่ภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงรุนแรง เช่น จากขึ้นไปเป็นแห้งแล้ง ดังในทุ่งกุลาร้องไห้ทางภาคอีสาน อย่างไรก็ตาม กรมป่าไม้ไม่ได้วางแผนโครงการสนับสนุนการปลูกต้นยูคาลิปตัสนี้ไว้เนื่องจากมีการคัดค้าน แม้ความพยายามอีกด้านหนึ่งของรัฐบาลจะได้ให้การสนับสนุนแยกต่างหากในการลงทุนธุรกิจการเกษตรผ่านการให้เช่าผืนดินที่ราบและสินเชื่อกู้ยืมผู้เพาะปลูกรายย่อยในภาคธุรกิจการเกษตร

ผลกำไรในธุรกิจการเกษตรของการปลูกป่าด้วยพืชโตเร็วนี้ได้เริ่มต้นในช่วงปลายของทศวรรษที่ 1970 ดังที่รัฐบาลมุ่งหวังที่จะลดมูลค่าของการนำเข้าเยื่อไม้และกระดาษ กรมป่าไม้ได้ตัดสินใจที่จะใช้ต้นยูคาลิปตัส เพราะเป็นพืชที่เหมาะสมในการปลูกเพื่อการนี้ที่สุดและอนุมัติการสัมปทานที่ดินถึง 30 ปี เพื่อให้ภาคธุรกิจการเกษตรโดยการให้เช่ามูลค่าหนึ่งบาทต่อไร่ต่อปี โดยภายหลังได้เพิ่มขึ้นเป็น 10 บาท นโยบายการปลูกป่านี้ได้แสดงให้เห็นว่าร้อยละ 40 ของปริมาณป่าในชาติทั้งหมดถูกครอบครองด้วยร้อยละ 25 ของป่าที่ถูกปลูกขึ้นทางการค้านี้ โดยนโยบายนี้ให้การสนับสนุนทางเอกสิทธิ์ด้านภาษีเพื่อการลงทุนในโรงงานผลิตกระดาษ บริษัทผลิตเยื่อกระดาษและการพัฒนาเกี่ยวกับการปลูกป่า ราคาตลาดโลกที่สูงขึ้นของเยื่อกระดาษได้ดึงดูดหลายบริษัท เช่น บริษัทซีพี เกษตรรุ่งเรือง และเชลล์ รวมทั้งหมดอย่างน้อยอีก 15 บริษัทจากญี่ปุ่น และอีกหลายบริษัทที่ร่วมทุนกับไต้หวัน⁹³⁸

การรุกรานเขตป่าสงวนของกลุ่มเกษตรรุ่งเรืองได้เผยถึงการเชื่อมโยงทางการเมืองกับรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง ณ เวลานั้น ซึ่งการต่อต้านที่เพิ่มขึ้นต่อธุรกิจป่าไม้เชิงพาณิชย์ ทั้งข้อพิพาททางสิ่งแวดล้อมต่อการปลูกยูคาลิปตัส ข้อพิพาททางสิ่งแวดล้อมในช่วงเวลาที่มีความไม่โปร่งใส บางที่เป็นประเด็นความชอบธรรมทางสังคมที่รุนแรงที่ซึ่งผู้อาศัยในชนบทถูกกีดกันจากป่าดั้งเดิมที่ซึ่งเป็นแหล่งอยู่

ทำกินอาศัยของพวกเขา อย่างไรก็ตามการขาดแคลนยูคาลิปตัสได้กระตุ้นบริษัทอย่างฟินิกซ์ (Phoenix Pulp and Paper) ให้เข้ามาทำสัญญากับผู้ถือครองรายย่อยเพื่อจัดส่งวัตถุดิบ⁹³⁹ เยื่อกระดาษทำจากข้าวฟ่าง หญ้าและไม้ไผ่ถูกผลิตเป็นกระดาษที่มีเส้นใยสั้นและคุณภาพด้อยกว่าทำให้เกิดความต้องการกระตุ้นให้มีการปลูกต้นไม้ที่โตเร็วสำหรับเยื่อกระดาษที่มีเส้นใยยาว⁹⁴⁰ ความคลางแคลงใจยังคงมีอย่างต่อเนื่องอยู่ขณะที่ผู้ผลิตรายย่อยยังคงไม่รับรู้ต่อการเปลี่ยนของเศรษฐกิจไทยที่เกิดขึ้นในแนวกว้าง ซึ่งไม่ใช่เพียงแต่การสิ้นสุดของการขยายตัวทางการเกษตรที่เคยใช้วิธีการเปิดที่ทำกินใหม่ๆ การเพิ่มมูลค่าและธุรกิจการเกษตรถูกทำให้แตกต่างกันทางความสมดุลระหว่าง ที่ดิน แรงงาน และเงินทุนโดยนายทุนมักมาก่อน และถึงขนาดที่ได้รับการอุดหนุนจากรัฐบาล⁹⁴¹

ในปัจจุบันการปลูกยูคาลิปตัสเป็นส่วนประกอบของนโยบายปลูกป่าของรัฐบาล คาดว่าพื้นที่กว่า 20 ล้านไร่ (32,000 ตารางกิโลเมตร) ใช้ปลูกต้นยูคาลิปตัส โดยระบบหมุนเวียนเพื่อส่งไม้ให้โรงงานเยื่อกระดาษท้องถิ่นตามความต้องการที่ถูกประมาณว่าจะเติบโตถึง 55 ล้านลูกบาศก์เมตร ในปี 2015 การร่วมทุนกันของชาวจีนได้นำเสนอความต้องการพื้นที่จำนวน 200,000 ไร่ เพื่อปลูกต้นยูคาลิปตัสโดยเป็นการปลูกป่าในพื้นที่ดินเสื่อมโทรมเพื่อผลิตเยื่อกระดาษให้ได้ 700,000 ตันต่อปี

โครงการร่วมทุนเพื่อผลิตเยื่อกระดาษและกระดาษของบริษัท ชิโนไทยได้เสนอแนะความต่อเนื่องในการให้รัฐบาลอำนวยความสะดวกให้ผู้ปลูกปารายย่อยมีส่วนร่วมสนับสนุนในธุรกิจการเกษตร ประสบการณ์ของผู้บุกเบิกรุ่นก่อนๆ ปัญหาที่ยังเรื้อรังของโรงงานเยื่อกระดาษฟินิกซ์ที่ขอนแก่น ได้ให้บทเรียนเกี่ยวพันกับความเท่าเทียมทางสังคมเมื่อผลตอบแทนของบริษัทถูกจำกัดลง สัญญาที่ให้ความยืดหยุ่นก็คือที่ทำกับผู้ปลูกปารายย่อยเท่านั้น การขนส่งไม้ยูคาลิปตัสไปยังโรงงานเยื่อกระดาษฟินิกซ์รวมค่าแรงงานในการตัดไม้กว่า 100 บาทและค่าเช่ารถขนวันละ 250 บาท โดยรถบรรทุกจะต้องเข้าคิวรอไว้หลายวัน และ บริษัทต้อง

จ่ายหนี้ค้ำชำระหลายเดือน บทบาทของรัฐบาลจะต้องพัฒนาแก้ไขปัญหาเหล่านี้ต่อไป

ธุรกิจการเกษตรยาง

มีการนำยางพารามาปลูกครั้งแรกในปี 1901⁹⁴² การทำสวนยางได้กลายเป็นอุตสาหกรรมราวปี 1918⁹⁴³ เริ่มต้นด้วยบริษัทครอบครองอาณานิคมขยายงานจากมาเลเซียที่ต้องการหาสิทธิทางที่ดินและรัฐบาลไทยเองต้องการที่จะกั้นกลุ่มต่างชาติขนาดใหญ่ทำให้เกิดการได้เปรียบทางการเงินของมาเลเซียเอง อย่างไรก็ตาม ผู้ได้รับผลประโยชน์จากนโยบายคือ ผู้ปลูกยางรายย่อยของไทยซึ่งมีจำนวนมากขึ้นทำให้เกิดความต้องการปัจจัยการผลิต สินเชื้อ การร่วมทำกิจการของกลุ่มและการตลาดซึ่งเปิดโอกาสให้ชาวจีนเข้ามามีบทบาท จากการที่ไม่มีกฎหมายของประเทศปกครองซึ่งใช้ป้องกันการลงทุนจากต่างชาติทำให้ประเทศไทยไม่ประสบความสำเร็จในอุตสาหกรรมธุรกิจการเกษตรได้เต็มที่ แต่ไม่มีผลจำกัดต่อการพัฒนาของผู้ปลูกยางรายย่อย⁹⁴⁴

การปฏิบัติอย่างอิสระในภาคได้ช่วยส่งเสริมให้เกิดวิธีปฏิบัติใหม่ๆ ที่นักธุรกิจชาวจีนและเจ้าของสวนยางจากมาเลเซียสร้างขึ้นในอุตสาหกรรมยางของผู้ถือครองรายย่อย จนกระทั่งการรวมกลุ่มของชาวจีนที่ถูกขับไล่โดยรัฐบาลในทศวรรษที่ 1950⁹⁴⁵ จากที่เริ่มต้นด้วยการได้รับราคาต่ำสำหรับผลผลิตที่มีคุณภาพต่ำ ยางพาราไทยได้ปรับปรุงอย่างก้าวหน้าขณะที่ประเทศไทยได้พยายามเพิ่มโควตาการส่งออก โดยปี 1935 ไทยได้รับอนุญาตให้ส่งออกมากกว่า 30,000 ตันหรือคิดเป็น 4 เท่าของปี 1934⁹⁴⁶ ผลจากสงครามโลกครั้งที่ 1 ได้ก่อให้เกิดการขยายตัวนี้เนื่องจากประเทศเมืองขึ้นอังกฤษถูกห้ามการค้ายางและในสงครามโลกครั้งที่ 2 และสงครามเกาหลี ได้ก่อให้เกิดการกระตุ้นให้เพิ่มการปลูกยาง⁹⁴⁷ การแข่งขันจากยางสังเคราะห์⁹⁴⁸ ได้ก่อให้เกิดการสนับสนุนจากรัฐบาลในการปลูกทดแทนยางเก่าด้วยพันธุ์ยางใหม่จากมาเลเซีย⁹⁴⁹

อุตสาหกรรมยางของไทยในยุคนั้นกว่าร้อยละ 80 เป็นของผู้ปลูกยาง ย่อยที่มีขนาดเล็กกว่า 50 ไร่ สวนยางขนาดใหญ่กว่า 250 ไร่ มีน้อยกว่าร้อยละ 10 สำหรับเจ้าของที่เป็นชาวต่างชาติมีน้อยมาก⁹⁵⁰ ความช่วยเหลือของรัฐบาลในการ ปรับปรุงพัฒนาผ่านการช่วยเหลือจากนานาชาตินับตั้งแต่ทศวรรษ 1950⁹⁵¹ ซึ่ง เป็นการเพิ่มศักยภาพยิ่งขึ้น⁹⁵² และในที่สุดทำให้ไทยเป็นผู้ผลิตรายใหญ่อันดับสาม ในต้นทศวรรษ 1970⁹⁵³ และใหญ่ที่สุดในทศวรรษที่ 1980

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ถือครองรายย่อยและธุรกิจการเกษตรก่อให้เกิด การขยายตัวของการเพาะปลูก ขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างธุรกิจการเกษตรกับ รัฐบาลก่อให้เกิดการจัดการเกี่ยวกับข้อตกลงนานาชาติซึ่งทำให้เกิดองค์กรยาง ธรรมชาตินานาชาติ (International Natural Rubber Organization) โดยองค์กรถูก ยกเลิกโดยการถอนตัวของไทยขณะที่ไทยพยายามที่จะทำให้อายุยางสูงขึ้น⁹⁵⁴ ความสำเร็จในความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาล ธุรกิจการเกษตรและผู้ปลูกยางราย ย่อยในอุตสาหกรรมยางยังรวมถึงบริบททางการเมืองที่สัมพันธ์กับชาวมุสลิมภาค ไต้ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ยังคงทำให้รัฐบาลต้องสนใจต่อประเด็นความเท่าเทียมทาง สังคม

พืชสวน เส้นใย และเทคโนโลยี

ธุรกิจการเกษตรได้ปรากฏเป็นจุดสำคัญในความสำเร็จทางการส่งออกพืช สวน ตัวอย่างเช่น โครงการลำนํ้าอูน ในจังหวัดสกลนคร ซึ่งมีหัวใจของความ สำเร็จอยู่ที่ระบบการชลประทานสำหรับขยายการผลิตในหน้าแล้ง และการนำพืช ชนิดใหม่ๆ ที่ตลาดมีความต้องการสูงมาปลูก บวกกับการสนับสนุนทางด้านเทคนิค พืชเหล่านั้นได้แก่ หน่อไม้ฝรั่ง ข้าวโพดหวาน แตงกวา ถั่วลิสง เต้า ข้าวโพดอ่อน มะเขือเทศ และแคนตาลูปดั่งที่มีการเพาะปลูกโดยมีสัญญาฉบับนี้ค่อนข้างที่จะ สัมฤทธิ์ผลในการปลูกมะเขือเทศสำหรับโรงงานแปรรูปเอกชนที่มีการสนับสนุนโดย ธกส. และแหล่งเงินทุนอื่นๆ การخذใช้เงินกู้ยืมของชาวไร่แก่ ธกส. ถูกดำเนิน การผ่านบริษัทแปรรูปจากการขายมะเขือเทศ⁹⁵⁵

ด้วยการขยายออกเป็น 4 บริษัทที่เกี่ยวกับการปลูกมะเขือเทศโดยมีสัญญา บริษัทหนึ่งปลูกมะเขือเทศเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์บริษัทหนึ่งรับผิดชอบเกี่ยวกับการปลูกมะเขือเทศสดที่รับประทานได้ และอีกสอง บริษัททำซอสมะเขือเทศ การโต้แย้งในเรื่องที่มะเขือเทศเสียของอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ส่งผลให้โรงงานถูกปิดลงและปัญหาต่างๆ ที่ไม่คาดคิดว่าจะเกิดขึ้นก็ถูกแก้ไขผ่านการสัญญาที่ให้ผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน ในกรณีนี้การที่ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลธุรกิจการเกษตรและเจ้าของธุรกิจขนาดเล็กยังคงดำเนินอยู่นั้น สันนิษฐานได้ว่ามาจากเหตุผลที่รัฐบาลลงทุนในการโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น เช่น การสร้างถนน การที่เกษตรกรที่ความเข้าใจเรื่องของระบบสัญญาจ้างทำฟาร์ม การที่หน่วยงานของรัฐบาลที่ปฏิบัติงานในพื้นที่นั้นๆ การประสานงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความโปร่งใสในการดำเนินการโดยมีชาวนาเข้ามามีส่วนร่วม และมีการให้คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของบริษัทและเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล⁹⁵⁶

โครงการร่วมมือระหว่างธกส.และสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรร่วมกับบริษัทธุรกิจการเกษตร คือ บริษัทมานูญครองศรีชัยมะม่วงหิมพานต์ จำกัด ไม่ค่อยจะประสบความสำเร็จมากนัก ธกส.ส่งเสริมโดยการให้เครดิตแก่ผู้ปลูกรายย่อยทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อจัดซื้อปัจจัยการผลิตจากบริษัท ได้แก่ เมล็ดพันธุ์และต้นพันธุ์ ปัจจัยที่จำเป็นอื่นๆ และขอแนะนำทางเทคนิคในการปลูก โดยมีจุดมุ่งหมายให้ครอบคลุมพื้นที่ 175,000 ไร่ในปี 1990 และขยายออกไปเป็น 300,000 ไร่ในปีต่อมา สำหรับครัวเรือนมากกว่า 31,000 ราย ในตอนแรกสามารถปลูกได้มากเกินเป้าหมาย จนกระทั่งต่อมาที่มีการแพร่ระบาดของรวดเร็วของแมลงศัตรูพืชประกอบกับภาวะฝนแล้งทำให้ผลผลิตลดลงต่ำกว่าเป้าหมายที่วางไว้ ขณะเดียวกันชาวไร่ก็เริ่มมีหนี้สินเพิ่มขึ้น การวิจัยของบริษัทและกระทรวงเกษตรชี้ให้เห็นถึงพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูกทางตะวันออกที่ชุ่มชื้นกว่า อย่างไรก็ตามโครงการของรัฐบาลก็ยังคงตั้งเป้าไปที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้วยเหตุนี้เอง การลงทุนของธุรกิจการเกษตรและรัฐบาลจึงมุ่งแต่เพียงในภูมิภาคนั้นเท่านั้น⁹⁵⁷ การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ที่ขาดคุณภาพและการขาดการวิจัยเฉพาะพื้นที่เป็นเหตุให้เกิดความเสี่ยงขึ้น ซึ่งความเสี่ยงนี้ติดอยู่กับเกษตรกรรายย่อยอย่างไม่เป็นธรรม

ฝ้ายไหมและเส้นใยอื่นๆอาจจะถูกคาดการณ์ว่าจะเจริญรอยตามแบบอย่างของธุรกิจการเกษตรที่ประสบความสำเร็จแล้ว ซึ่งได้รับเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์กับการผลิตและการการแปรรูปในประเทศและมุ่งสนองความต้องการในท้องถิ่นเป็นอันดับแรก อย่างไรก็ตามการทดแทนการนำเข้าเกี่ยวกับสิ่งทอและเสื้อผ้าส่งออก ไม่เคยประสบความสำเร็จ การส่งออกเสื้อผ้าที่ทำจากวัตถุดิบนำเข้ามีมูลค่า 6.4 พันล้านดอลลาร์ในปี 1995 อุตสาหกรรมสิ่งทอสมัยใหม่ของไทยนับว่ามีการพัฒนาที่เกิดขึ้นทีหลัง และนโยบายเปิดสำหรับการค้าขายเสื้อผ้าต่างประเทศตั้งแต่สมัยอยุธยาทำให้ต้องพึ่งพาการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง

ธุรกิจการเกษตรของรัฐบาล

การที่รัฐบาลใช้ธุรกิจการเกษตรในการพัฒนาดูเหมือนจะผิดปกติ เมื่อพิจารณากิจการของรัฐบาลที่ทำหน้าที่ธุรกิจการเกษตร สิทธิพิเศษจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนซึ่งเชื่อมโยงรัฐบาลให้สนับสนุนธุรกิจอาจทำตัวเหมือนผู้คุ้มครอง ในกรณีนี้ผลคือภาคการผลิตนอกการเกษตรกลับได้รับการอุดหนุนจากการเกษตร และธุรกิจการเกษตรบางอย่างได้รับการอุดหนุนจากภาคการผลิตการเกษตร⁹⁵⁸ การแยกโรงงานผลิตออกจากภาคการผลิตการเกษตรทำให้ผู้ผลิตมีโอกาสได้รับความเสี่ยงจากตลาดส่งออก แต่ไม่มีอิทธิพลต่อผลดีที่เกิดขึ้นในยามที่ราคาในตลาดโลกสูงขึ้น⁹⁵⁹ จากผลของวิกฤติทางเศรษฐกิจในปี 1997 ทำให้เกิดการปฏิรูปกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงการคลังขึ้น รวมทั้งธนาคารแห่งประเทศไทย⁹⁶⁰ ทำให้มีโอกาที่จะทบทวนองค์การของรัฐบาลที่เกี่ยวกับการเกษตรและอื่นๆ ต่อไป

ถึงแม้ว่าองค์การรัฐวิสาหกิจจะอยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงที่เหมาะสม ได้รับประโยชน์จากคามมีอิสระของตนเองสูงโดยมีความรับผิดชอบที่จำกัดหน่วยงานภายใต้การดูแลของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้รับกำไรเพียงเล็กน้อยราว 355 ล้านบาทจากรายรับ 5.3 พันล้านบาทในปี 1982 ซึ่งถือว่าน้อย และ

ต่อมายังขาดทุน 64 ล้านบาทจากรายรับ 6.4 พันล้านบาทในปี 1988

รัฐวิสาหกิจที่ทำกำไรเป็นอันดับต้นๆ 20 แห่ง ระหว่างปี 1979 ถึง 1988 ทั้งหมดเกี่ยวข้องกับการเกษตรและธุรกิจการเกษตร แต่ไม่จำเป็นต้องอยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตรมีดังนี้ โรงงานยาสูบแห่งประเทศไทย องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) บริษัท ไม้อัดไทย จำกัด องค์การการตลาดเพื่อเกษตรกร องค์การของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตรโดยทั่วไปประกอบด้วย⁹⁶¹

- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.)
- องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (อสมค.)
- องค์การการตลาดเพื่อการประมง
- องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (ออป.)
- องค์การห่อเย็นของรัฐบาล
- บริษัท จังหวัด ลำพูน จำกัด
- องค์การตลาด
- องค์การการตลาดเพื่อเกษตรกร (อตก.)
- บริษัท โรงงานปอกระเจาตะวันออกเฉียงเหนือ จำกัด
- สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง
- บริษัท จังหวัดปราจีนบุรี จำกัด
- องค์การอาหารสำเร็จรูป (อสร.)
- องค์การคลังสินค้า (อสค.)
- องค์การสวนยาง
- โรงงานน้ำตาลกรมโรงงานอุตสาหกรรม
- บริษัท จังหวัดสุรินทร์ จำกัด
- องค์การฟอกหนัง
- บริษัท ไม้อัดไทย จำกัด
- โรงงานยาสูบแห่งประเทศไทย

การเข้ามามีส่วนร่วมของรัฐบาลในธุรกิจการเกษตรทำให้เกิดความสับสนในบทบาทของรัฐบาลเช่น ในอุตสาหกรรมเมล็ดพันธุ์พืชที่รัฐบาลให้บริการเกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์พื้นฐาน การขยายพันธุ์ การกระจายพันธุ์พืชที่ปรับปรุงแล้วและพืชที่คัดเลือกแล้ว การควบคุมคุณภาพ สิทธิพิเศษทางการลงทุนและการควบคุมการนำเข้าและส่งออก ตลาดของเมล็ดพืชผักถูกครอบครองโดยภาคเอกชน ในขณะที่ภาครัฐมุ่งสนใจไปที่พืชผสมแบบเปิด เช่น ข้าว ถั่วเหลืองและถั่วลิสง อย่างไรก็ตามภาครัฐในปัจจุบันก็กำลังมองหาหนทางที่จะขยายตัวไปสู่ตลาดเมล็ดพืชผักด้วย กฎหมายสิทธิบัตร แนวโน้มในโลกที่จะแปรรูปเป็นกิจการเอกชนและบทบาทในการควบคุมของรัฐบาลอาจนำไปสู่การพิจารณาอีกครั้งถึงขอบเขตการเข้าไปมีส่วนร่วมของรัฐบาลในด้านการผลิต⁹⁶²

การจัดหาและจำหน่ายปุ๋ยและยาฆ่าแมลงโดยหน่วยงานภาครัฐบาลมีการเชื่อมทับกับธุรกิจการเกษตรภาคเอกชน โดยรัฐบาลได้จัดหาและจำหน่ายปุ๋ยและยาฆ่าแมลงผ่านทางธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางและองค์การทางการตลาดเพื่อเกษตรกรรม รัฐบาลได้เข้าร่วมในการผลิตปุ๋ยผ่านโรงไฟฟ้าแม่เมาะที่ไม่ประสบความสำเร็จจากการมุ่งที่จะใช้ถิกไนต์เป็นเชื้อเพลิงโดยที่ตอนเริ่มต้นรัฐบาลเป็นเจ้าของร้อยละ 49.9 และหลังจากนั้นก็ประสบการขาดทุนและการสูญเสียความเชื่อมั่น ทำให้ในที่สุดภาครัฐต้องเป็นผู้ถือหุ้นสูงขึ้นไปถึงร้อยละ 98 จนกระทั่งประสบกับการล้มละลายในปี 1978 ในปี 1982 บริษัทปุ๋ยแห่งชาติได้ถูกก่อตั้งขึ้นด้วยการเป็นเจ้าของโดยรัฐบาลร้อยละ 45.9 ซึ่งบริษัทถูกตั้งเพื่อที่จะใช้ประโยชน์จากการค้นพบก๊าซธรรมชาติในอ่าวไทย ราคาก๊าซธรรมชาติในประเทศที่เพิ่มสูงขึ้นได้กระทบต่อความเข้มแข็งทางธุรกิจของบริษัทและโครงการนี้ได้สิ้นสุดลงในปี 1991 ในปี 1992 บริษัทไทยเซ็นทรัลเคมีคัล จำกัด ได้ก้าวเข้ามามีบทบาทต่ออุตสาหกรรมท้องถิ่นในฐานะเป็นผู้ผสมสูตรปุ๋ยถึงร้อยละ 90 ของผลิตภัณฑ์ปุ๋ย ในทางตรงกันข้ามความต้องการยาฆ่าแมลงซึ่งเพิ่มขึ้นตามการใช้ปุ๋ยนั้น ภาคเอกชนเป็นผู้ที่ได้ประโยชน์จากการประกอบธุรกิจโรงงานผสมยาฆ่าแมลง

อาจไม่จำเป็นต้องมีการแยกส่วนชัดเจนระหว่างธุรกิจการเกษตรของภาครัฐบาลและภาคเอกชนก็ได้ แม้ว่าจะมีการทบทวนความสำคัญขององค์กรต่าง ๆ กันอยู่ การดำเนินอยู่ขององค์กรที่จัดตั้งเพื่อวัตถุประสงค์ที่อาจจะไม่คงอยู่อีกต่อไป สืบเนื่องการเกษตรโดยภคส. การชลประทาน การจัดสรรและเก็บค่าใช้น้ำและสหกรณ์การเกษตรและองค์กรอื่นๆ เป็นส่วนที่แผ่ขยายบทบาทรัฐเกี่ยวกับการเกษตรจนทำให้เกิดความสับสนเกี่ยวกับบทบาทของรัฐบาล⁹⁶³ บทบาทสำคัญของรัฐบาลในการควบคุมและการให้บริการอันเป็นสาธารณประโยชน์ เป็นแนวทางอันชัดเจนในการค่อยๆ ปรับปรุงองค์กรของรัฐ การวางแผนเศรษฐกิจและการสนับสนุนจากต่างชาติได้เน้นการเกษตรเชิงพาณิชย์มากกว่าการเกษตรแบบพอเพียง เป็นที่ทราบกันดีว่าทั้งสองประเภทของการเกษตรนี้จะต้องดำรงอยู่ต่อไปในอนาคต ดังนั้นการปรับปรุงองค์กรของรัฐบาลจึงจำเป็นต้องบรรลุจุดประสงค์ทางสังคม สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ

ธุรกิจการเกษตรในอนาคต

ภาคการผลิตของการเกษตรไทยทั้งสองระบบ คือ การผลิตแบบยังชีพกับการผลิตแบบการค้า นั้น ต้องการความใส่ใจจากรัฐบาลที่ทั่วถึง และการผลิตเชิงการค้าที่รวมอยู่กับธุรกิจการเกษตรนั้นไม่ควรรองรับด้วยนโยบายเพียงนโยบายเดียว ในภาคการผลิตเชิงการค้านี้ การเกิดขึ้นของบริษัทธุรกิจการเกษตรในประเทศ เช่น ซีพี อาจจะถูกมองได้ว่าเป็นทั้งความสำเร็จทางนโยบายและความสำเร็จเชิงการค้าไทย-จีน ความสำเร็จเห็นได้ชัดจากผลกำไร อย่างไรก็ตามผลกำไรทางเศรษฐกิจนั้นเกิดขึ้นกว้างกว่า จากที่ไม่มีความได้เปรียบเด่นชัดในการแปรรูปสินค้าวัตถุดิบ⁹⁶⁴ ธุรกิจการเกษตรได้พัฒนาประสิทธิภาพผ่านการเชื่อมโยงข้อได้เปรียบจากการผลิตวัตถุดิบกับการแปรรูปผลผลิตธัญพืชต่างๆ การเลี้ยงและการแปรรูปไก่ และการตลาดของผลิตภัณฑ์ไก่ ส่วนประกอบของอาหารไก่สำคัญคือ ข้าวโพดที่เป็นสินค้าส่งออกหลักที่สำคัญจนกระทั่งการส่งออกเนื้อไก่ทอดกระดุกไปยังญี่ปุ่นได้เพิ่มมูลค่า ในขณะที่ธัญพืชได้แสดงแนวโน้มการลดลงของราคาในระยะยาว

ดังที่ข้าวโพดที่ส่งออกเป็นปริมาณร้อยละ 45 ของการผลิตในปี 1980 ลดลงเป็นร้อยละ 20 ในปี 1989⁹⁶⁵ ในขณะที่การส่งออกก็เพิ่มขึ้น ความสำเร็จในภาคเกษตรกรรมย่อยยี่ให้เศรษฐกิจพอเพียงนั้น ประมาณการได้ยากกว่าและความสำคัญของส่วนนี้จะได้กล่าวในบทต่อไป

บทบาทของรัฐบาลในรูปของการออกกฎหมายและข้อบังคับทางสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมยังคงเป็นประเด็นสำคัญเมื่อการพัฒนามีสัมพันธใกล้ชิดกับธุรกิจการเกษตร เรื่องนี้ถูกนักการเงินต่างประเทศยกขึ้นมาเป็นประเด็นสำคัญในช่วงหลังวิกฤติเศรษฐกิจปี 1997 และยังถูกเชื่อมโยงกับการบังคับใช้กฎข้อบังคับเพื่อก้าวไปสู่การบริหารเชิงธรรมรัฐต่อไป การตั้งสมมติฐานในอดีตว่าธุรกิจการเกษตรจะพยายามหาช่องทางที่จะหลีกเลี่ยงกฎข้อบังคับและที่รัฐบาลจะต้องเป็นผู้ที่รับผิดชอบต่อการอำนวยความสะดวกทางเศรษฐกิจนั้นได้แสดงให้เห็นแล้วว่าไม่ถูกต้องเสมอไป ดังตัวอย่างเช่น การวิเคราะห์เหตุผลในการลดลงของขั้นตอนการผลิตที่ก่อให้เกิดมลพิษจากอุตสาหกรรมผลิตกระดาษทั้ง 4 ประเทศในเอเชียที่รวมทั้งประเทศไทยด้วย⁹⁶⁶ โดยได้มีข้อสรุปว่า

- การดำเนินการกฎกระตุ้นโดยข้อมูลทางเทคนิคและทางเศรษฐกิจและการกดดันจากภายนอก
- ภาวะความแข่งขันมีสัมพันธด้านบวกกับฐานภาพการปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อม
- ความเป็นเจ้าของโดยรัฐบาลมีสัมพันธเป็นลบกับการบรรเทาผลกระทบ
- การมีส่วนร่วมของชุมชนทำให้การปฏิบัติเพื่อบรรเทาปัญหารวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ยากจน
- ไม่มีความแตกต่างระหว่างความเป็นเจ้าของโดยคนท้องถิ่นหรือโดยต่างชาติ

ด้วยประสบการณ์ดังกล่าวและปรัชญาตลาดเสรีที่เกิดขึ้นในหมู่นักการเงินของไทยช่วงหลังปี 1997 ทำให้แผนการพัฒนาด้านการเกษตรใช้เงินไป 1.2 พันล้านเหรียญสหรัฐจากกองทุนนานาชาติเพื่อก่อให้เกิดภาคธุรกิจการเกษตรไทย 3

ด้าน ได้แก่การปรับปรุงการบริการภาครัฐทางด้านอาหารคนและอาหารสัตว์ ยาง และผลิตภัณฑ์จากยาง และผลิตภัณฑ์ไม้และอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ ความช่วยเหลือในรูปแบบของการจัดหาเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพสูงที่คาดว่าจะนำไปสู่การส่งออกข้าวคุณภาพดีเพิ่มขึ้น ผู้ส่งออกข้าวหลักของไทยในปี 1997 คือซุนฮั่วเส็ง ชัยพรไรซ์ไทยฟ้า กมลกิจ เจียเหม้ง ไรซ์อินเตอร์เนชันแนล สยามไรซ์และ อุทัยโปรดิวิซ์ ซึ่งส่งออกคิดเป็นร้อยละ 70 ของการส่งออกทั้งหมดไทยปริมาณ 5.2 ล้านตัน การปรับปรุงมันสำปะหลังที่ต้องการการทำให้ผลผลิตต่อไร่ที่สูงขึ้น การส่งเสริมราคายาง การปรับปรุงด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมของการทำฟาร์มกุ้งตามชายฝั่งและการใช้วัตถุพิษอาหารสัตว์ในประเทศ⁹⁶⁷ ย่อมก่อให้เกิดผลดีแก่ธุรกิจการเกษตรในภาคเอกชน รายได้รัฐที่เพิ่มขึ้นทางระบบภาษีเป็นส่วนหนึ่งของระบบจากต่างชาติที่จะทำให้เกิดความมั่นใจต่อการให้เงินกู้เพื่อพัฒนานี้ ปัจจัยเพื่อสนับสนุนการวิจัย การศึกษา การทดแทนการนำเข้าและการเพิ่มมูลค่า ล้วนเป็นส่วนประกอบในแผนพัฒนาการเกษตร

ธุรกิจเกษตรไทยถือเป็นเรื่องราวแห่งความสำเร็จของชาติซึ่งเมื่อพิจารณา ร่วมกับความแข็งแกร่งของภาคการผลิตทางเกษตรด้วยแล้ว ได้แสดงถึงแหล่งความมั่งคั่งสมบูรณ์นับจากอดีตถึงปัจจุบันและก้าวไปสู่อนาคตที่จะมาถึง อนาคตของธุรกิจการเกษตรเกี่ยวพันกับการแบ่งแยกบทบาทระหว่างภาครัฐบาลและภาคเอกชนให้ชัดเจนขึ้นและการตระหนักถึงบทบาทเกษตรกรรายย่อย ดังที่จะได้กล่าวต่อไปในบทต่อไป

สรุป

ประเด็นหลักเกี่ยวกับการเกษตรไทยที่เกิดจากการวิเคราะห์ธุรกิจการเกษตรมีดังนี้

- ความเติบโตของธุรกิจการเกษตรจากภาคเอกชนในฐานะผู้จัดหาปัจจัยการผลิตเกิดขึ้นในสมัยอยุธยาที่ยังพึ่งพาพ่อค้ากลุ่มชาวยุโรปสมัยล่าอาณานิคมจนกระทั่งถึงช่วงที่เกิดมีการค้าขายกับชาวจีนในยุคเดียวกัน ผู้ซึ่งได้

พิสูจน์ถึงความสามารถในการปรับตัวเองให้เข้ากับสภาพพื้นที่ห่างไกลและความสามารถในการเป็นตัวแทนราชสำนักที่ได้รับสิทธิการเป็นเจ้าของโรงสีและโรงงานแปรรูปจากชาวยุโรป ด้วยความสนับสนุนของรัฐบาล

- บริษัทรัฐวิสาหกิจด้านธุรกิจการเกษตรของรัฐบาลที่ก่อตั้งภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 แสดงผลลัพธ์ที่หลากหลาย ในขณะที่ธุรกิจการเกษตรเอกชนได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วในทศวรรษที่ 1960 ด้วยการเพาะปลูกพืชไร่และความร่วมมือระหว่างธนาคารและพันธมิตรทางธุรกิจการเกษตร ส่งผลให้เกิดการขยายตัวจากความต้องการของตลาดในประเทศ เป็นผลให้ภาคเกษตรกรรมได้ขยายตัวกว้างขึ้นครอบคลุมเศรษฐกิจมากกว่าครึ่งหนึ่งของประเทศ

- รัฐบาลได้สนับสนุนธุรกิจการเกษตรภาคเอกชนให้ทำสัญญาว่าจ้างผู้ผลิตรายย่อย ซึ่งสะท้อนอย่างชัดเจนถึงข้อขัดแย้งระหว่างวัตถุประสงค์ด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อมของรัฐบาล และผลงานอันน่าเป็นห่วงของบางรัฐวิสาหกิจที่ทำธุรกิจการเกษตร ทำให้เห็นได้ชัดถึงความจำเป็นของธุรกิจการเกษตรในอนาคตที่น่าจะเป็นส่วนหนึ่งของเกษตรกรรมเชิงพาณิชย์ และความจำเป็นที่ต้องมีนโยบายแยกส่วนสำหรับการเกษตรแบบพอเพียง

รายชื่อเอกสารอ้างอิงที่ใช้ในบทที่ 12

- 898 Arbhahirama, Anat et al (1987)
- 899 Vallibhotama, Srisakra (1989)
- 900 Chuapanich, b. et al (1984)
- 901 Christensen, S. (1993)
- 902 Wyatt, D.K. (1984)
- 903 Trocki, C.A. (1992)
- 904 Vella, W.F. (1978)
- 905 Phongpaichit, Pasuk. And Baker, C. (1998)
- 906 Ingram, J.C. (1971)
- 907 Phongpaichit, Pasuk. And Baker, C. (1997)
- 908 Ingram, J.C. (1971)
- 909 Ingram, J.C. (1971)
- 910 Phongpaichit, Pasuk. And Baker, C. (1997)
- 911 Phongpaichit, Pasuk. And Baker, C. (1998)
- 912 Paopongsakorn, Nipon (1995)
- 913 Phongpaichit, Pasuk. And Baker, C. (1998)
- 914 Trebuil, G. (1995)
- 915 TDRI (1989)
- 916 Siamwalla, Ammar (1991)
- 917 Christensen, S.R. (1992)
- 918 Suehiro, Akira (1992)
- 919 Phongpaichit, Pasuk. And Baker, C. (1998)
- 920 Biers, D. and Vatikiotis, M. (1999)
- 921 Vatikiotis, M. (1998)
- 922 Vatikiotis, M. (1998)
- 923 Phongpaichit, Pasuk. And Baker, C. (1997)
- 924 Csavas, I. (1994)
- 925 Department of Fisheries (1995)
- 926 Flaherty, M. and Karnjanakesorn, Choomjet (1995)
- 927 NACA (1995)
- 928 Pathranarakul, Pairote (1995)
- 929 Norgaard, R.B. (1994)
- 930 Panayotou, T. and sussengkarn, Chalongphob (1992)
- 931 Skladany, M. and Harris, C. (1995)
- 932 USDC (1992)
- 933 Gronski, R.T. (1997)
- 934 Glover, D.J. and Kusterer, K.C. (1990)
- 935 Gronski, R.T. (1997)
- 936 Weber, M.L. (1996)
- 937 Sadoff, C.W. (1992)
- 938 Phongpaichit, Pasuk. And Baker, C. (1997)
- 939 Bello. W., Cunningham, S. and Kheng Poh, L. (1998)
- 940 Phantumvanit, Dhira (1988)
- 941 Phongpaichit, Pasuk. And Baker, C. (1997)
- 942 Ungphakorn, Puey and Yossundara, Suparb (1955)
- 943 Thomson, V. (1967)
- 944 Phongpaichit, Pasuk. And Baker, C. (1997)
- 945 Silcock, T.H. (1970)
- 946 McFadyean, A. (1944)
- 947 Silcock, T.H. (1970)
- 948 McHale, T.R. (1961)
- 949 Fisk, E.K. (1967)
- 950 Ministry of Agriculture (1961)
- 951 FAO (1954)

- 952 Ministry of Agriculture (1961)
- 953 FAO (1972b)
- 954 FEE (1999)
- 955 Paopongsakorn, Nipon (1995)
- 956 Paopongsakorn, Nipon (1995)
- 957 Paopongsakorn, Nipon (1995)
- 958 Jutsuchon, Somchai (1989)
- 959 Siamwalla, Ammar (1991)
- 960 Christensen, S.R. (1992)
- 961 Dhiratayakinant, Kraiyudht (1993)
- 962 Setboonsarng, Suthad et al (1990)
- 963 Siamwalla, Ammar (1992)
- 964 Siamwalla, Ammar (1991)
- 965 Siamwalla, Ammar et al (1992)
- 966 Hartman, R.S. (1997)
- 967 Lebel, L. (1998)